

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра кримінального права та правоохоронної діяльності**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПІДГОТОВКИ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ
З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

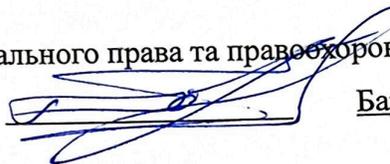
Для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання
спеціальності К9 «Правоохоронна діяльність»
1 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Методичні рекомендації щодо підготовки та оформлення звіту про проходження навчальної практики для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності К 9 «Правоохоронна діяльність» 1 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Укладачі: Рябчинська О.П., д.ю.н., професор, професор кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності, Ларкін М.О., к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності «24» 10 2025 р., протокол № 3

В.о. завідувача кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності
К.ю.н., доцент

Баранік Р.В.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Вимоги до оформлення звіту.....	4
3. Вимоги до основних структурних компонентів звіту	5
4. Вимоги до списку використаних джерел.....	6
5. Вимоги до оформлення додатків	7
6. Додаток А. Звіт з навчальної практики (шаблон).....	8

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації розроблені відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (наказ МОН № 93 від 08.04.1993 р.), Стандарту вищої освіти за спеціальністю К9 «Правоохоронна діяльність», «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Запорізького національного університету», затвердженого рішенням Вченої ради ЗНУ від 25.11.2025 р., а також технічних вимог ДСТУ 3008:2015 щодо структури та оформлення звітів і ДСТУ 8302:2015 щодо правил бібліографічного опису джерел.

Згідно з п.5.2. «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Запорізького національного університету», затвердженого рішенням Вченої ради ЗНУ від 25.11.2025 р., протокол № 5 здобувачі вищої освіти у триденний термін після закінчення практики надають керівникові практики від кафедри письмовий звіт про проходження практики та заповнений щоденник практики, підписаний керівником від бази практики, в якому відображено ступінь реалізації індивідуального завдання на практику (*Додаток А*).

II. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Обсяг основного тексту звіту становить **10–15 сторінок** друкованого тексту формату А4 (без урахування додатків). З урахуванням додатків (професійного кейса) загальний обсяг матеріалів може становити **25–35 сторінок**. Текст звіту оформлюється за допомогою комп'ютерної техніки: шрифт — **Times New Roman**, кегль — **14**, міжрядковий інтервал — **1,5**. Допускається виділення ключових понять курсивом; підкреслення тексту не допускається. **Параметри сторінки:** ліве поле — 30 мм; праве поле — 10 мм; верхнє та нижнє поля — 20 мм.

Сторінки звіту підлягають наскрізній нумерації арабськими цифрами (номер на титульній сторінці не ставиться).

За своєю структурою звіт про практику має містити такі обов'язкові елементи: (1) титульний аркуш; (2) зміст із зазначенням сторінок; (3) вступ; (4) основну частину, розподілену на 2–3 логічно завершені розділи; (5) висновки; (6) список використаних джерел; (7) додатки, що підтверджують практичну діяльність здобувача (професійний кейс).

III. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ОСНОВНИХ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ЗВІТУ

У вступній частині зазначаються терміни проходження практики та повна офіційна назва правоохоронного органу (бази практики). Здобувач має надати коротку характеристику специфіки діяльності підрозділу, описати умови, створені керівництвом органу для стажування, а також чітко сформулювати мету та конкретні завдання на період практики.

В основній частині необхідно відобразити організаційно-правові засади діяльності, функції та компетенцію бази практики. Здобувач детально описує зміст виконаних робіт, дотримуючись хронологічної послідовності та вказуючи на процесуальні особливості їх виконання. Окрему увагу слід приділити характеристиці завдань і доручень, виконаних за вказівкою наставника, та їхнім практичним результатам.

У висновках здобувач описує складнощі теоретичного та практичного характеру, що виникли під час практики, та шляхи їх вирішення. Необхідно проаналізувати рівень оволодіння загальними та спеціальними компетентностями, ступінь досягнення програмних результатів навчання, а також надати обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення освітньої програми, якості викладання дисциплін та організації практичної підготовки.

IV. ВИМОГИ ДО СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Список використаних джерел до звіту може містити від 5 до 15 найменувань, залежно від специфіки та технічних можливостей бази практики. Обрана кількість джерел повинна повною мірою охоплювати організаційно-правові засади діяльності відповідного структурного підрозділу, відображати актуальну нормативну базу, що регламентує повноваження працівників, а також включати спеціальну літературу та внутрішні регламентуючі документи, використані студентом під час виконання програми практики.

При підготовці звіту про навчальну практику здобувачі мають використовувати комплекс джерел, що забезпечують поєднання теорії та практичного аналізу:

–*нормативно-правова база*: Конституція України, КУпАП, КК України, КПК України, Закони України «Про Національну поліцію», «Про Дисциплінарний статут НПУ», а також відомчі накази та інструкції, що регламентують діяльність конкретного підрозділу (бази практики).

–*матеріали бази практики*: статут (положення) органу, посадові інструкції, зразки процесуальних документів (рапорти, протоколи, постанови), звіти про результати діяльності підрозділу за звітний період.

–*навчально-методична література*: підручники, курси лекцій та посібники з адміністративної діяльності, тактико-спеціальної підготовки та кримінального процесу.

–*наукові джерела*: монографії та фахові статті, що стосуються сучасного стану та перспектив реформування правоохоронної системи.

–*електронні ресурси*: офіційні вебсайти МВС, Національної поліції, законодавчий портал Верховної Ради України та Єдиний державний реєстр судових рішень.

Список використаних джерел оформлюється згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015 із обов'язковим зазначенням цифрового ідентифікатора DOI для

наукових періодичних видань та журналів, якщо він присвоєний публікації. Джерела групуються за ієрархічним або алфавітним порядком, мають наскрізну нумерацію та містять повні реквізити: для нормативно-правових актів — назву, номер і дату прийняття; для наукових статей — прізвища авторів, назву статті, назву журналу, рік, том, номер та індекс DOI у форматі активного посилання; для веб-ресурсів — прямий URL та дату звернення.

V. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ

Додатки оформлюються як завершальна частина звіту, що містить ілюстративний матеріал та проекти документів (рапорти, протоколи, схеми), які підтверджують виконання програми практики. Кожен додаток має починатися з нової сторінки, у правому верхньому куті якої друкується слово «ДОДАТОК» та велика літера українського алфавіту (наприклад, ДОДАТОК А), під яким по центру зазначається назва документа. Для позначення використовують послідовні літери алфавіту, за винятком Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, що мають візуальну схожість із цифрами або іншими символами; у разі вичерпання літер допускається використання арабських цифр. Усі матеріали підлягають обов'язковому знеособленню (видаленню персональних даних), а в основному тексті звіту на кожний додаток має бути відповідне посилання у форматі (див. додаток А).

Усі додатки до звіту, що містять копії або проекти процесуальних документів, мають бути чітко ідентифіковані. Назви додатків у тексті звіту та у розділі «Зміст» (плані) повинні ідентично відтворювати назви відповідних процесуальних документів (наприклад: Додаток А — Протокол огляду місця події; Додаток Б — Постанова про призначення експертизи). Довільне найменування процесуальних документів у структурі звіту не допускається

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник практики від підприємства

(посада, ПІБ, підпис)

М.П.

«_____» _____ 20__ р.

ЗВІТ

про проходження навчальної практики здобувача ступеня вищої освіти бакалавр за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» Запорізького національного університету в _____

(Місце практики, назва структурного підрозділу)

Підготував(в/ла):

студент(ка) _____ курсу, групи _____

(ПІБ)

_____ «_____» _____ 20__ р.

(підпис)

Перевірив :

керівник практики від університету

(ПІБ)

_____ «_____» _____ 20__ р.

(підпис)

Запоріжжя 202__

ЗМІСТ
(орієнтовний)

1.	ВСТУП	3
2.	РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ БАЗИ ПРАКТИКИ	5
	2.1. Правовий статус, завдання та функції підрозділу.....	5
	2.2. Організаційна структура та порядок підпорядкованості	6
	2.3. Нормативне регулювання діяльності працівників	8
	2.4. Вимоги до кандидатів на службу	10
	2.5. Координація діяльності з іншими правоохоронними органами.....	11
2.	РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВООХОРОННИХ ФУНКЦІЙ.....	13
	2.1. Робота з документацією локального характеру.....	13
	2.2. Робота з інформаційними системами	15
	2.3. Підготовка процесуальних документів.....	17
	ВИСНОВКИ.....	21
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	23
	ДОДАТКИ	25
	Додаток А. Протокол допиту неповнолітнього свідка.....	25
	Додаток Б. [назва документу]	29

ВСТУП

Навчальна практика проходила у період з «_____» _____ 202_ р. по «_____» _____ 202__ р. відповідно до навчального плану.

База практики: (повна назва установи).

Посада стажування: стажер (помічник) дільничного офіцера поліції / слідчого / інспектора.

Мета: формулюється відповідно до мети відповідного виду практики, визначеній в силабусі.

Завдання навчальної практики: формулюється з урахуванням визначеного керівником практики від університету індивідуальним завданням.

[Текст]

(орієнтовно 1-2 сторінки)

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ

У ході першого етапу практики було вивчено нормативно-правову базу, що регламентує діяльність підрозділу: Конституцію України, ЗУ «Про Національну поліцію», ЗУ «Про Дисциплінарний статут НПУ», а також внутрішні накази МВС тощо. Мною було проаналізовано структуру (назва відділу), вивчено порядок розподілу функціональних обов'язків між працівниками та систему підпорядкованості. Особливу увагу приділено взаємодії підрозділів превенції з оперативними службами та слідством під час виїзду на місце події.

[ТЕКСТ]

РОЗДІЛ 2

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВООХОРОННИХ ФУНКЦІЙ

Під час проходження практики мною виконувалися наступні завдання під керівництвом наставника:

- Вивчення маршрутів патрулювання визначеного (району).
- Ознайомлення з алгоритмом приймання та реєстрації заяв і повідомлень про кримінальні та адміністративні правопорушення в системі «ЄО» (Єдиний облік).
- Аналіз судової практики (Єдиний державний реєстр судових рішень)
- Допомога в оформленні проектів процесуальних документів: рапортів, пояснень від громадян, протоколів про адміністративні правопорушення (зокрема за ст. 173, 178 КУпАП) (Див. Додаток А,Б,В).
- Вивчення порядку зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів і вогнепальної зброї працівниками поліції згідно зі статтями 42–46 ЗУ «Про Національну поліцію».
- Вивчення інструкції з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11 жовтня 2018 року № 828).
- Вивчення інструкції про поводження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19 серпня 2019 року № 691).
- Тощо.

[ТЕКСТ]

ВИСНОВКИ

За результатами проходження навчальної практики в підрозділі Національної поліції України мною було виконано індивідуальне завдання (*уточнити в якій мірі/повно/неповно тощо*), передбачені програмою навчальної практики. Під час проходження практики я ознайомився з реальними умовами несення служби, структурою підрозділу та специфікою професійної діяльності правоохоронців у сучасних умовах.

У ході практичної підготовки було досягнуто наступних результатів:

1. *Закріплено теоретичні знання:* На практиці перевірено знання норм КУпАП, КПК та Закону України «Про Національну поліцію» (*інших ЗУ, нормативно-правових актів*). Я переконався, що чітке знання законодавства є основою особистої безпеки поліцейського та гарантією дотримання прав громадян (*розвинути думку*).

2. *Набуто навичок документування:* опановано методику складання проєктів адміністративно-процесуальних документів (*протоколів, постанов тощо*) та службової документації (*рапортів, актів огляду тощо*). Ознайомився з алгоритмом роботи в інформаційних системах (ЄРДР, ІС «АРМОП») тощо.

3. *Опановано методику превентивної роботи:* під керівництвом наставника взято участь у патрулюванні території, обході ділянки та проведенні профілактичних бесід з особами, що перебувають на обліку. Це дозволило розвинути навички комунікації та деескалації конфліктів (*розвинути думку*).

4. *Вивчено тактику застосування заходів примусу:* детально вивчено підстави та порядок застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів та фізичної сили, а також правила тактичної медицини та надання першої допомоги.

5. В результаті проходження практики мною набуто навичок забезпечення публічної безпеки та правопорядку в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій з дотриманням прав і свобод людини тощо.

Узагальнюючи результати практики, можна зробити такі висновки щодо вдосконалення діяльності:

Для підвищення ефективності роботи підрозділу доцільно посилити цифровізацію документообігу, що дозволить зменшити час на паперову роботу та приділити більше уваги безпосередньому патрулюванню.

Важливим є регулярне проведення спільних тренінгів для особового складу з психологами щодо подолання стресових ситуацій та професійного вигорання.

Проходження практики дозволило мені остаточно переконатися у правильності вибору професії. Я вважаю себе готовим до подальшого навчання та майбутньої служби в лавах Національної поліції України. Отримані компетентності стануть базою для моєї подальшої професійної реалізації за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність».

У висновку доцільно висвітлити питання, наскільки корисними і цінними були для вас поради чи допомога керівника бази практики від правоохоронного органу (*вказати, які саме*). Слід зазначити про усвідомлення необхідності постійного підвищення кваліфікації та систематичного самонавчання, зокрема у сферах цифрової грамотності та кризової комунікації. Уточніть, чи плануєте ви приділяти увагу поглибленню спеціальних знань та самоосвіті, і в якому напрямку (*тезисно вказати мотивацію*).

[ТЕКСТ]

(2- 3 сторінки)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правова база:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кримінальний Кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341–III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст.131.
3. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно–розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: Постанова Пленуму Верховного суду України від 28.03.2008 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-08#Text>
4. Про Національну поліцію: Закон України № 580–VIII від 2 липня 2015 року *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст.379.
5. Інструкція з організації забезпечення, зберігання та експлуатації озброєння в Національній поліції України: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 жовтня 2018 року № 828. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1249-18/conv/parach_1:pu7:rz6#n123 (дата звернення: 12.11.2025).
6. Інструкція про поведження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 19 серпня 2019 року № 691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text> (дата звернення: 12.11.2025).

Звіти, аналітичні матеріали тощо:

1. Звіт за результатами громадського моніторингу застосування Верховним Судом практики Європейського суду з прав людини. Громадська організація «Інститут прикладних гуманітарних досліджень»: Я. Бєлих, О. Сердюк, М. Буроменський, В. Лутковська, О. Смірнова, С. Сиротенко. Харків, 2019. 59 с.
2. Звіт судів першої інстанції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення за 2023 рік. (форма № 1-п). URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvit_dsau_2023 (дата звернення 15.19.2025).
3. Про стан додержання прав і свобод людини і громадянина в Україні: Щорічна доповідь Уповноваженого з прав людини за 2021 рік. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/schoricha-dopovid-2021.pdf> (дата звернення: 19.10.2025).
4. Вирок Комунарського районного суду м. Запоріжжя. Справа № 333/10291/24. Провадження № 1-кп/333/491/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124886196> (дата звернення: 12.11.2025).

Підручники, навчальні посібники:

1. Руденко М.В. Судові та правоохоронні органи України: підручник / [М. В. Руденко, Г.С. Рибалко, В. Є. Кривуля; за ред. М. В. Руденка] ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. 311 с.
2. Судові та правоохоронні органи України: конспект лекцій / В. В. Городовенко [та ін.] ; Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2018. 237 с.
3. Судові, правоохоронні, контрольні-наглядові та правозахисні органи України: підручник. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 508 с.

Наукові публікації:

1. Муляр Г.В. Діяльність органів національної поліції України в умовах правового режиму воєнного стану. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2023. № 61. С. 130-133. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.61.26>
2. Рябчинська О.П., Плутицька К.М., Рябчинський Д.А. Форми взаємодії правоохоронних органів щодо протидії самовільному залишенню військової частини або місця служби військовослужбовцем: нормативно-правовий аспект. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 6. Частина 3. С. 110–117. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.3.16>
3. Пирожкова Ю.В., Ларкін М.О. Англomовна підготовка кадрів правоохоронних органів у контексті Закону України «Про застосування англійської мови в Україні»: організаційні моделі та фінансово-правове забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Випуск 90: частина 3. С. 360-366. URL: DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.3.53>
4. Синенький В. Застосування поліцейськими підручних засобів в стані необхідної оборони або крайньої необхідності в умовах воєнного стану. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2022. № 32. С. 242–248. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6683990>
5. Larkin M. Using of innovative technologies to teaching the criminal-legal cycle disciplines at the Zaporizhzhia National University. *International scientific conference «Information technologies and management in higher education and sciences»*: conference proceedings (November 28, 2022. Fergana, the Republic of Uzbekistan). Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. Part 2. P. 201-203. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-139>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ПРОТОКОЛ допиту неповнолітнього свідка

_____ « ____ » _____ 20__ р.

Допит проведено у приміщенні _____

Допит почато о « ____ » год. « ____ » хв.

Допит закінчено о « ____ » год. « ____ » хв.

слідчий _____

у присутності _____

(прізвище, ім'я, по батькові педагога, лікаря, батьків або інших законних представників)

з дотриманням вимог ст. 69¹, 167, 168, 170 КПК України допитав неповнолітнього свідка.

1. Прізвище, ім'я, по батькові _____

2. День, місяць, рік народження _____

3. Місце народження _____

4. Національність _____

5. Місце проживання _____

6. З ким проживає _____

7. Вид занять батьків або особи, з яким проживає свідок _____

(де працюють, посада, адреса установи)

8. Де навчається або навчався _____

9. Де і ким працює або працював _____

10. В яких відношеннях з обвинуваченим і потерпілим _____

(підпис свідка)

Перед початком допиту присутнім _____

(прізвище, ініціали батьків, педагога, законних представників)

роз'яснено їхні права і обов'язки, передбачені частиною 2 ст. 168 КПК України.

(підпис свідка)

Свідку _____ повідомлено, що він викликаний у справі _____

і роз'яснено, що згідно ст. 69 КПК України не можуть бути допитані як свідки:

1) особи, які згідно з висновком судово-психіатричної чи судово-медичної експертизи через свої фізичні або психічні вади не можуть правильно сприймати факти, що мають доказове значення, і давати показання про них;

2) свідок, який відповідно до статті 52³ цього Кодексу дає показання під псевдонімом, - щодо дійсних даних про його особу;

3) особа, яка має відомості про дійсні дані про свідка, який відповідно до статті 52³ цього Кодексу дає показання під псевдонімом – щодо цих даних.

Відмовитися давати показання як свідки мають право:

1) члени сім'ї, близькі родичі, усиновлені, усиновителі підозрюваного, обвинуваченого, підсудного;

2) особа, яка своїми показаннями викривала б себе, членів сім'ї, близьких родичів, усиновленого, усиновителя у вчиненні злочину.

Згідно ст. 69¹ КПК України та ст. 63 Конституції України свідок має право:

1. Давати показання рідною мовою або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача.

2. Заявляти відвід перекладачу.

3. Знати у зв'язку з чим і у якій справі він допитується.

4. Власноручно викладати свої показання в протоколі допиту.

5. Користуватися нотатками і документами при дачі показань у тих випадках, коли показання стосуються будь-яких розрахунків та інших даних, які йому важко тримати в пам'яті.

6. Відмовитися давати показання щодо себе, членів сім'ї та близьких родичів.

7. Знайомитися з протоколом допиту і клопотати про внесення до нього змін і зауважень, власноручно робити такі доповнення і зауваження.

8. Подавати скарги прокурору на дії дізнавача і слідчого.

9. Одержувати відшкодування витрат, пов'язаних з викликом для дачі показань.

10. У разі наявності відповідних підстав свідок має право на забезпечення безпеки шляхом застосування заходів, передбачених законом і в порядку, передбаченому статтями 52¹ – 52⁵ цього Кодексу.

Згідно вимог ст. 70 КПК України особа, викликана слідчим як свідок, зобов'язана з'явитися в зазначені місце і час і дати правдиві показання про відомі їй обставини в справі.

Права та обов'язки свідка мені роз'яснені та зрозумілі, показання бажаю давати на _____ мові, послуг перекладача _____

(підпис свідка)

